

Nota

Programma van maatregelen Landschappelijk bodemonderzoek

Lede – 20.588 Wegenis- en rioleringswerken collector Smetlede - Zone grondverbetering (prov. Oost-Vlaanderen)

Auteurs: Kylian VERHAEVERT

Projectcodes: 2025A187

- **Administratieve gegevens**

Erkend archeoloog	Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Redactie:	Lynn Devalckeneer
Locatiegegevens	Lede blekte
Kadastergegevens	Lede 5, Afdeling Oordegem, Sectie B, percelen 302P0, 302K0 en 302R0
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied	117909.48,184645.39 : 118014.16,184758.67
Landschappelijk bodemonderzoek	2025A187
Landschappelijk bodemonderzoek, datum	04/06/2025
Relevante termen thesauri	Landelijk onderzoek, Lede, bodemonderzoek, vooronderzoek, bureaustudie, landschappelijk bodemonderzoek,
Alle betrokken actoren:	Kylian Verhaevert (assistent aardkundige), Jonas Boulangier (archeoloog).
Contact:	archeologie@monument.be; T: +32 51 31 60 80

- **Aanleiding vooronderzoek**

→ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek (projectcode 2024J143)

- **Resultaten vooronderzoek**

→ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek (projectcode 2024J143)

→ zie het verslag van resultaten landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2025A187)

- **Inleiding**

In het kader van de geplande wegen- en rioleringswerken te Smetlede werd na een uitgebreide bureaustudie een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd ter hoogte van de zone voor grondverbetering gelegen langsheen Blekte.

Op basis van de bureaustudie en het landschappelijk bodemonderzoek kan een archeologische interpretatie worden opgemaakt voor het projectgebied.

Figuur 1: Situering van het projectgebied en de onderzoekszone op een recente luchtfoto (Bron: Geopunt.be).

- **Volledigheid van het vooronderzoek**

Het projectgebied is gelegen te Lede in de provincie Oost-Vlaanderen. Het terrein is gelegen langsheen de Blekte, een verbinding tussen Smetlede en Blekte. Smetlede bevindt zich binnen de zandleem- en leemstreek en meer specifiek ook in het interfluvium tussen de Schelde en de Dender. Dit interfluvium wordt gekenmerkt door een reeks getuigenheuvels die trapvormige vervlakkingen tonen, geleidelijk afhellend naar het noorden, richting de Schelde. Verschillende grote beekdalen, waaronder de vier belangrijke Molenbeek-systemen van Melle, Wetteren, Wichelen en Aalst het zich diep in dit interfluvium ingesneden. Het projectgebied is gelegen deels ten noordwesten van een zuidwest-noordoost georiënteerde heuvelrug. Volgens het lokale hoogtebeeld varieert het terrein in hoogte tussen +19,6 m en +20,25 m TAW waardoor het terrein eerder vlak loopt. Bodemkundig bestaat de ondergrond van het terrein uit twee types: een matig natte zandleembodem met een sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-

horizont (Ldcz) in het noorden en een natte zandleembodem met een relatief hoge ligging, gekenmerkt door een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (Lhcz).

De boringen toonden een uniforme bodemopbouw waarbij een ploeglaag telkens rechtstreeks op de Cg-horizont rust. Er werden geen intacte bodemprofielen aangetroffen, noch werden bodemhorizonten aangetroffen die wijzen op een bewaarde steentijdartefactensite. Bijgevolg wordt de aanwezigheid van een gepreserveerde in situ steentijdsite laag ingeschat.

- **Aanwezigheid en waardering van een archeologische site**

Op basis van de resultaten van de landschappelijke boringen wordt voor het volledige projectgebied een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Er kunnen zich namelijk archeologische sporen en resten in de ondergrond bevinden daterend van de periodes na de steentijden.

- **Vraagstelling**

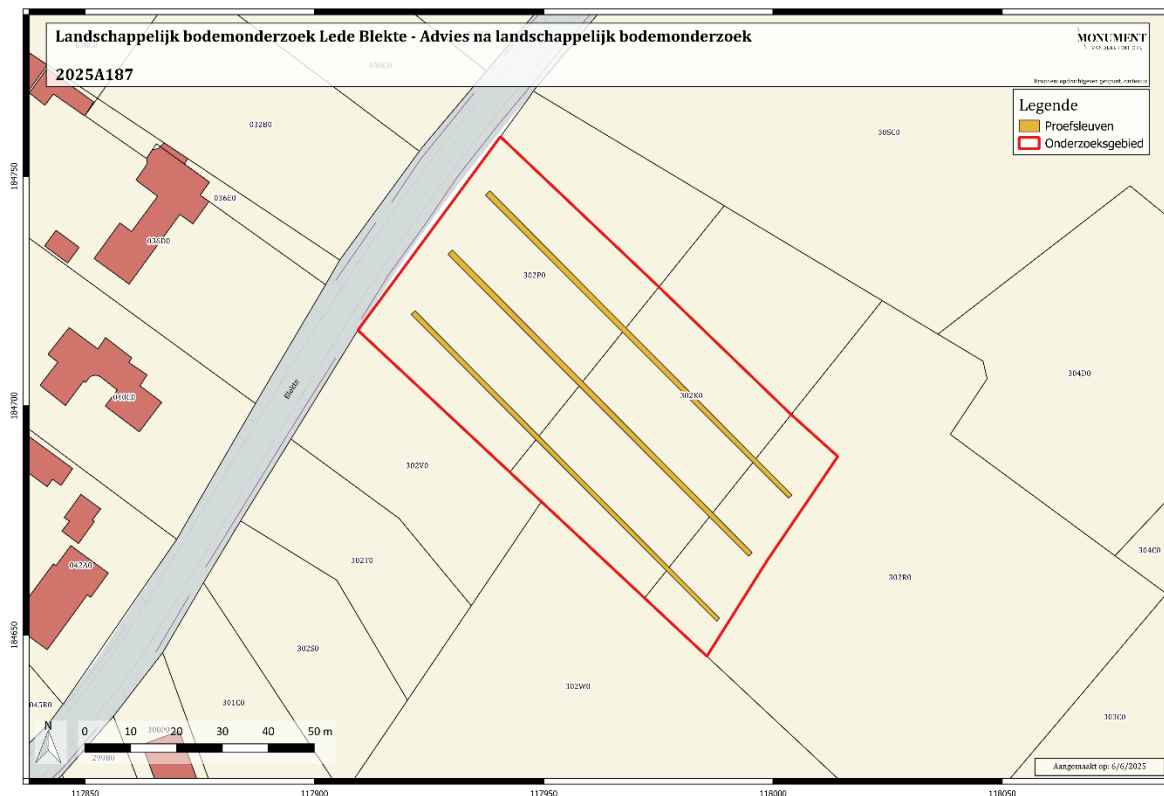
Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak**

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied.

Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)¹. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bij voorkeur noordwest-zuidoost georiënteerd. Op die manier is er het meeste kans om sporen van oude landelijke gebouwen die in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen hoofdzakelijk zuidoost-noordwest zijn georiënteerd, aan te snijden. Per sleuf en minstens om de 50m wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Figuur 2: Proefsleuvenonderzoek weergegeven op kadasterkaart (bron: geopunt)

Er worden extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.²

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na afloop van het terreinonderzoek worden sleuven en putten opnieuw gedicht met de eerder uitgegraven grond. Dit gebeurt op een dergelijke manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Indien er dient te worden afgeweken van dit patroon, dient dit gemotiveerd te worden bij de opmaak van het verslag.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij de aannemer archeologie. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard op de plaats naar keuze van de bouwheer. Dit gebeurt in overleg met opdrachtgever voor de aanvang van het project. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 220 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek op (zand)leembodems en beide beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.
- Gedurende het terreinwerk dient een (assistent-)aardkundige op afroep aanwezig te zijn bij het aanleggen, registeren en interpreteren van de referentieprofielen; voor het nemen van stalen, het bepalen van de analysestrategie en het uitvoeren en interpreteren van analyses. De (assistent-)aardkundige voert dit uit conform de bepalingen inzake referentieprofielen en aardkundige staalname (hoofdstuk 10.3 en

² HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed, juli 2016.

10.4 CvGP). De (assistent-)aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zandbodems.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

- **Gewenste competenties**

- Eén veldwerkleider. Hij/zij:
 - dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°);
 - beschikt over minstens **220 werkdagen** opgravingservaring, aangetoond via CV, waarvan minstens 80 werkdagen op landelijke sites in de zand(leem)streek
- Twee assistent-archeologen. Hij/zij:
 - dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°);
 - beschikt over minstens **120 werkdagen** opgravingservaring, aangetoond via CV

Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een aardkundige betrokken bij het veldwerk, deze dient echter niet permanent op het terrein aanwezig te zijn. Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider en een aardwetenschapper ingezet onder toezicht van de erkende archeoloog.

- **Deponering**

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble bewaard bij **XXX**. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).